

vészter terén is. Uttörő volt a mozgótábor, a motornélküli repülés, a kajakozás és víziúti terén is. Nem felejtkezett azonban meg arról sem, hogy a különböző társadalmi rétegek fiait közös életformában közös célok szolgálatába állítsa, honvédelmi és társadalmi vonatkozásban egyaránt. A cserkészmunka önzetlen kötelességvállalásával igazi magyar munka volt mindenkor, távol a nemzetköziség pacifista törekvéseitől. Ma, az átalakuló Európában a levante és cserkészlet egy testvérként működik a nemzet időszerű nagy problémáinak megoldásán és vele a magyarság jobb jövőjének előkészítésén.

Meg kell még említeni az Országos Főcserkésznek a cserkészlet új alapokra helyezését célzó 1. számú nemrég megjelent parancsat, amely a VKM által jóváhagyott „Szervezeti és működési szabályzat” életbeléptetésével a régi „Alapszabályt” hatálytalanítja. A belső cserkészlet ugyanaz marad: „... a fiú belső értékének, önállóságának, gerinces egyéniségének fejlesztése és az állandó vallásos, jellemes és áldozatos magyar élet”, jelvénye, őrsi rendszere, önkéntessége nem változik, ha szervezete és működése át is alakul. Az első országos főcserkész parancs elrendeli minden cserkész számára fogadalmát megújítását, és felmenti a cserkészmunkából kivásokat régi fogadalmuk alól. Kinevezi az országos parancsnokot, a Főcserkész közvetlen munkatársait, az országos parancsnokság alá tartozó országos vezetők, az országos cserkészbizottságok tagjait, a keleti cserkészparancsnokokat. Eltérítve ismét az Országos Cserkész Nagytanácsot (OCSNT), a Keleti Cserkésztanácsokat (KCSNT) és megállapítja a cserkészkerületek területeit. A továbbiakban szól a parancs a férficserkészlet erőteljesebb megindításáról, a cserkészapród és farkaskölyök mozgalmából alakult Kiscserkész-mozgalomról, a cserkészeti képesítés sza-

bályozásáról, Vezetőképző keretek (VK) létesítéséről. Megállapítja az új próbaanyag kereteit, a tiszteletadás és jelentkezés módját, a rangjelzéseket és ruházatot, valamint a szolgálati út megtartásával az ügykezelés rendjét. Szól a cserkészletnek a levante-intézménnyel való kapcsolatáról, végül pedig a cserkész sajtóval kapcsolatban megemlíti, hogy a cserkészlet 30 esztendő munkáját ismertető füzetek jelennek meg avatott cserkészírók tollából. — Kemény elszánás és tántoríthatatlan akaratérő nyilvánul meg a parancs befejező soraiban: „Öntudatos működésünket és nyugodt lelkiismeretünket azal fejazzuk ki a legjobban, hogy lepatogozik rólunk minden vad és sár, mely rendszerint arra hat vissza, aki azt az utca porából kovácsolja. Kemény léptekkel és messzevivő tekintettel haladjunk tovább előre az önmagunk verte csapáson”.

Alpár Gyula.

A szlovákiai egyetlen magyar középiskola 1941/42. tanéve.

A pozsonyi szlovák állami magyar gimnázium 1941/42-es iskolai értesítője a nyugati perem magyarság kulturális életének hű megnyilatkozása. Szemlénken minden évben beszámolunk a szlovák állam keretébe kényszerített kisebbségi magyarság egyetlen középiskolájának leteréről, működéséről, állapotáról és teljesítményéről.

Az 1941/42-es iskolai esztendő a multhoz képest lemaradást, stagnálást, talán a háborús viszonyok okozta egyhelyben topogást mutat. A létszám 385, ugyanaz maradt a multhoz viszonyítva, sem több, sem kevesebb: az osztályok létszáma (9, 1/a és 1/b osztályokkal) szintén ugyanaz maradt, de a koedukációs jelleg kezd elmaradozni, mert az alsó három osztály kizárólag fiúosztály, csupán a 4–8 osztályig vegyesek az osztályok még pedig több a fiú, mint

a lány (66 % a fiú, 33 % a lánytanuló átlaga). A tanulók valamennyien magyar anyanyelvűek, kétharmaduk pozsonyi bennszülött gyermeke, egyharmada vidéki. A zöme katolikus (326), töredéke ágostai evangélikus (37) és református (26). Zsidó nincsen e kisebbségi középiskolában. Előmenetelben sincsen semmi lényeges változás a multhoz képest. A jeles tanulók száma 59, a megfeleltéké 261. Javítóvizsgálati engedélyt 42 tanuló kapott, 27 véglegesen elbukott.

A tanári kar 13 tagja közül csak az igazgató (!) és a szlovák nyelv tanára szlovák nemzetiségű, a többi 11 magyar. Az intézet krónikája néhány gyászeseten kívül nem számol be fontosabb változásról. Panaszkodik az iskola elhelyezéséről, amely semmiképpen sem felel meg az egészségügyi követelményeknek (köpadló, északi fekvés, fűtési nehézségek!) és a tanulók egészségi állapotának romlását, a gyakori megbetegedéseket a rossz elhelyezéssel magyarázza. Mintha a magyar diákokat szándékosan hagynák meg e „fekete kolostor”-ban, ahol a központi fűtés akkor fagy be, amikor legjobban kellene működnie. Ezért volt a mult iskolai évben is többször „szénuszűnet”. Az ifjúság szellemi irányítását az önképzőkör tevékeny működése, zenei életét az „éneklő ifjúság” szereplése műkedvelő előadásokon, akadémiakon mutatja be. Különösen az utóbbi az egész szlovákiai magyarság előtt közkedvelt.

Súlyos hiba az iskolatügyi minisztériumnak ama rendelete, amelyben minden csehszlovákorbéli tankönyv használatát tiltja. Az államfordulatkor, 1919-ben a magyar kiadású és Budapeszten nyomtatott tankönyveket tiltottak el

(értjük: hiszen azok tele voltak irredentizmussal, szerintük!), de most Prágában a Tanáregyesületnél a Česká Grafická Unienél nyomtatott könyvekre is ki-mondták az „indexet”.

Eddig az volt a jelszó: el Budapesttől, most ehhez járult: el Prágától. De hogyan akarjak ezt megváltoztatni? Magyar tankönyvet nyomtatni Pozsonyban? egy 350 fő erős intézetnek. Miből? kinek a terhére? Mindmegannyi kérdés, amelyre csak mosolyogni lehet. S ahogy az Értesítő mondja: „a tanak tankönyv híján alkalmas közlési mód-ról gondoskodjanak” ... visszatérünk tehát a diktáláshoz, a jegyzetiráshoz, a másoláshoz; s miért ... mert a jó szlovákoknak nem jó az, ami a csehszlovákoknak kiűnő volt. Mert nívós tankönyvekkel dicsekedhettek 1930 óta a csehszlovákiai magyar középiskolák. Ez az állapot teljes visszafejlődést fog okozni a magyar tanításban. Még segédkönyvnek is csak a latin könyveket szabad használni, mintha a kémiában vagy matematikában, fizikában vagy ábrázolóban valami „irredentizmus volna felfedezhető vagy talán benesizmus”. A pozsonyi Magyar Párt vagy a gimnázium mellett működő „Segítő Egyesület” nem Krözus, hogy megegyezesse magának azt a fényűzést, hogy a követelményeknek mindenben megfelelő magyar tankönyvet nyomtathasson a magyar intézet csekélyszámú növendékei-ek. Tehát marad az „alkalmas közlés mód.” Szegény diákok és sajnálónivaló t. kar. — Most, amikor az intézetnek oly gazdag Bibliotheca Pauperumja volt, hogy valamennyi növendékét ingyen tankönyvvel láthatta el!

dr. v. m. g.